

Пісенька про Новий рік

Був невдалим цілий день — не зважай!
Не співай сумних пісень-зачекай!
Чи ти бог, чи чоловік
Треба вірити повік
В Новий рік, в Новий рік, в Новий рік!
Хай нам щастя принесе
Новий рік
І здоров'ячко міцне
Новий рік!
Буде радість, буде сміх,
Буде сонечко і сніг
В Новий рік, в Новий рік, в Новий рік!

Василь Власюк,

учитель української мови і літератури, зарубіжної літератури, учитель-методист, Перемишльська гімназія Улашанівської сільської ради Шепетівського району Хмельницької області
член редакційної колегії Всеукраїнського науково-методичного журналу «ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТА: теорія, методика, практика», директор творчих конкурсів для учнів

Коли історія оживає у слові

УДК 79.092:[37.035:172.15

<https://doi.org/10.33989/3083-6387.2025.5.346137>

Дорогі друзі! Шановні учасники й учасниці Всеукраїнського патріотичного конкурсу «Слава нації!» та їхні наставники!

Ми розпочали нашу спільну справу: знаходимо й підтримуємо молоді голоси, які несуть у собі вогонь нашої історії та віру в майбутнє.

Сьогодні я маю честь повідомити: на адресу конкурсу вже надійшло понад сотню неймовірних, сильних та глибоких робіт. Це значно більше, ніж просто есеї чи оповідання; це свідчення вашої небайдужості, вашої історичної пам'яті та активної громадянської позиції. Ви створюєте справжній інтелектуальний бастион.

Ваша робота надихає нас! Ми відчуваємо відповідальність перед усіма юними авторами. Саме тому розпочинаємо публікацію найкращого, що створила юна генерація українців.

© Василь Власюк, 2025

Першими на сторінках всеукраїнського журналу презентуємо роботи з напряму конкурсу **«Розповідь про подію або особистість»**. Це лише частина творів, що оживляють забуті сторінки, вшановують героїв минулого та сьогодення, розповідають про події, які сформували нас як націю. Це ваш унікальний внесок у нашу спільну справу.

Читайте, надихайтесь та пам'ятайте: ваша творчість — це вже наша спільна перемога.

Наступні числа часопису також принесуть потужний творчий заряд. Ми готуємо публікації найкращих робіт за напрямами «Лист Герою / Героїні» та «Українські символи та обереги». Кожен із цих текстів — це нове відкриття, яке варто пережити. Відеороботи всіх напрямів та номінацій переглядайте на ютуб-каналі журналу: https://www.youtube.com/@LITERARY_EDUCATION.

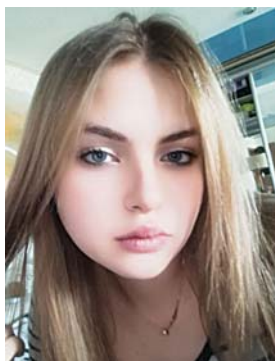
Вкотре дякуємо всім учасникам за інтерес до конкурсу. Спасибі колегам за натхненну працю! Стежте за анонсами та залишайтеся з нами, адже історія продовжується!

З повагою та вірою у ваш талант.

Творчі роботи учнів-учасників всеукраїнського конкурсу «Слава нації»

НОМІНАЦІЯ «ТВОРЧІСТЬ»

Вікторія Тукасер,
учениця 9 класу,
Херсонська
загальноосвітня школа
І—ІІІ ступенів № 53

Людмила Кошечкіна,
вчителька зарубіжної
літератури Херсонської
загальноосвітньої
школи І—ІІІ ступенів
№ 53

ПИШАЮСЬ ВОЇНОМ

Лютий...2022 рік...Дивні звуки... Спочатку — нерозуміння, збентеження, потім — жах, біль, відчай, єднання, протест-рішучість...Ціла пустеля болю...

Зрідка — світло, наче чиясь божественна невмируща присутність. На жаль, починаю розуміти: війна... Де брати сили, як жити? Як не втратити це світло?

Я не воїн, сусіди — звичайні люди з гаслом: «Додому — поки живий! Херсон — Україна!».

Протистояння: вони зі зброєю — налякані, херсонці сяють вірою у власні сили без зброї. Окупанти здивовано завертають свої автівки...

З античних часів воїн — давньогрецький гопліт, «схожий на півня в обладунках», спартанець, а поряд — поет, хранитель духу воїнства Тіртеї. Кульгавий учитель, посміховисько, наче чиясь божественна невмируща присутність.

...Війна і окупація в місті породили низку херсонських Тіртеїв із цілющим світлом у душі, божественною невмирущою присутністю, а разом вони всі — незламний Херсон.

Мій головний воїн — рідне скалічене місто, затоплене, спустошене, обкрадене, закатоване, але віддає ідеї українства й волі.

13 березня 2022 року херсонці показали, що вони, а не окупанти, — воїни, озброєні силою духу, прапорами рідної країни, вірою та вірністю. Яке ім'я можна назвати? Їх більше десяти тисяч.

Мій головний герой — солдат, який ціною власного життя підірвав міст на кордоні з Кримом.

Мій головний герой — лікар, який під обстрілами оперує й переховує нашого солдата.

Мій головний герой — учитель, який під обстрілами веде урок; волонтер, який випікає і розвозить безкоштовний хліб, пропагує нашу незламність.

Мій головний герой — звичайний херсонець, який не виїхав на лівий берег, став оберегом рідної землі...

Мій головний герой — актор нашого театру, який відмовився від обіцянок запродавців та окупантів.

Мій головний герой — вогнеборець і комунальник, водій тролейбуса або маршрутного таксі — низький уклін за їхню працю...

Під вогнем і снарядами воїни ЗСУ «працюють» у Кринках і на островах — вони вже теж наші земляки, тому що без них немає нашої землі.

Григорій Янченко — дядя Гриша, легенда Херсона. Це йому донатили окупанти на ЗСУ.

З нами в школі навчались хлопці, які виборюють у вогні рідну землю в українському війську. Це про них пише Тіртеї:

Будемо батьківщину і дітей боронити відважно.

В битві поляжемо ми, не пожалієм життя...

Наше місто стало янголом-охоронцем на шляху до Миколаєва та Одеси, нас не зламали, ми стали незламним Херсоном. Серед нас багато Тіртеїв, що плекають світло, наче чийсь божественну невмирущу присутність...

Навіть спалахи фотооб'єктива кореспондента — зброя, що наближає Перемогу, відроджує віру українців, утомлених від війни. Світлини не тільки звинувачення ворога в тероризмі, а й майстерність знайти в понівеченому місті красу та затишок, віру у відновлення України.

Серед страждань, зневіри і скорботи ми бережемо в собі нашу незламну херсонську божественну невмирущу присутність...

Мій головний герой — незламний херсонець, перед ним — шлях до Перемоги і багато роботи з відродження світла в сусідах, друзях і світі... херсонської божественної присутності...

Тимофій Жура,
учень 7 класу
Херсонської гімназії
№3 Херсонської
міської ради

Єгор Різченко,
учень 8 класу КЗ
«Златопільський ліцей
№ 2 Златопільської
міської ради
Харківської області»

Олена Іванівна
Воробйова,
вчителька зарубіжної
літератури Херсонської
гімназії № 3
Херсонської міської
ради

Сніжана Миколаївна
Різченко, вчителька
української мови
та літератури КЗ
«Златопільський ліцей
№ 2 Златопільської
міської ради Харківської
області»

ЯКБИ ТАРАС СЬОГОДНІ
ДО ХЕРСОНА ЗАВІТАВ
Якби Тарас сьогодні до Херсона завітав,
Дівочий спів на нього не чекав.
У місті люд, здається, зник,
Повсюди чути лиш сирени крик.
І місто вже не гомонить,
Стук молотка кругом бринить.
Відновлюються знищені дахи,
Притихли перелякані птахи.

Садки вишневі недоглянуті стоять,
Бо їх торкнулася війни печать.
Неначе смерч тут погуляв?
Та ні, москаль все зруйнував!

Якби ж то небо нам розкрилось,
І постать Кобзаря з'явилась.
Напевно, я б у нього запитав:
«Який дороговказ, Тарасе, ти нам підготував?»
Я певен, що він мудро би сказав:
«А ви, людоньки, тримайтесь!
Ніколи катам не здавайтесь!
Боріться мужньо ви за волю,
Господь дарує кращу долю!
І неодмінно перемога на вас чекає!
Нащадкам щасливий, мирний устрій обіцяє.

МІЙ ГЕРОЙ

Наш дух не вбити,
Волю не зламати,
За нами — діти й Україна-мати
І з нами воля й правда вікова!

Надія Гуменюк

Коли Росія напала на схід України, я був ще маленьким, щоб зрозуміти, що відбувається. У моїй дитячій голові намалювалася справжня трагічна картина. Я боявся, що доведеться пережити страждання, про які читала мені мама у книгах про Другу світову війну. Втім, страх швидко зник: дім на місці, з рідними все добре, уроки ніхто не скасовував. Минали роки. Війна почала асоціюватися не зі смертю, а з небаченою нахабністю росіян. Та все змінилося, коли я вперше побачив воїна, який загинув, захищаючи мою Україну. Я побачив убитих горем батьків, почув стукіт хвилини мовчання. Відчув душею «Плине кача...». А в натовпі ще й хтось потім крикнув: «Герої не вмирають!». Тоді я ще не розумів, як це. Людина ж загинула. Рідні страждають.

І ось сьогодні, коли наша країна знову потребує захисту своїх синів, з повагою вдивляюся в постаті тих чоловіків-героїв, що свого часу боролися й віддавали життя за її свободу й суверенність. У посталях бійців-патріотів, які щодня зараз демонструють мужність, звитягу, силу духу, волю та непохитне бажання перемогти, я бачу справжню армію незламних та нескорених.

Для мене прикладом справжньої відваги є мій дядько Євгеній. Це Людина, якою я пишаюся! Він

Конкурс «Слава нації»

сильний, сміливий, волелюбний. Женя — охоронець спокою та мирного неба не тільки над головою моєї родини, а й усієї України.

Мій Герой! Герой, бо це той, хто відповідає на поклик своєї природи й відважно вступає в боротьбу.

Женя народився там, де свіже повітря, прохолодна джерельна вода, п'яний аромат яблуневого цвіту, запашні мальви та чорнобривці, спів пташок, — у затішному селі Власівка. Козаки назвуть цю місцевість Козачими Майданами.

Він найменший із дітей моїх дідуса та бабусі. Завжди має власну думку та обстоює її, ініціативний та успішний, сильний і незалежний, упевнено йде до поставленої мети. У нього гостре відчуття справедливості та честі, на нього завжди можна поклатися. Девізом життя є слова «Рабів до раю не пускають». Як колись говорив мені дідусь, вони належать одному з найбільших патріотів рідної землі — гетьману Івану Сірку. Чи не найбільша заслуга цього гетьмана в тому, що він захистив рідний край від загарбників.

Ще з дитинства Женя зрозумів, що хоче стати істориком. Саме історія, вважав мій дядько, — це справа людей, які віддали всі свої сили та своє життя для добра українського народу: його свободи й незалежності, могутності й процвітання. Україна — це батьківщина героїв, які поставили добро рідного народу понад свої та будь-які інші інтереси. Вони були вірними своїй ідеї до останнього подиху.

Після закінчення університету Женя одружився, у сім'ї народилася гарненька білявенька дівчинка. І все було б прекрасно, якби 24 лютого о 04.30 нас не розбудили звуками вибухів ворожих ракет, які влучали безперервно в домівки, інфраструктуру нашої держави.

Наш спокій, розвиток, щастя, безпеку росіяни цинічно підірвали. Але їм не вдалося підірвати нашу незламність і віру в щасливе майбутнє, у силу єдності!

На роздуми часу не було. Женя стає на захист рідного міста Харкова, своєї сім'ї, своєї Батьківщини.

Потім він скаже: «Ми б'ємося за те, чому нема ціни у всьому світі, — за Батьківщину».

Ми страшенно хвилювалися за нього. Молили неперервно. Знаючи його характер, розуміли, що стояти осторонь він ніколи не буде. Ми не помилилися. Це були страшні хвилини та години очікування. Найстрашніше було 27.02.2022. Тоді навіть секунди здавалися вічністю. Саме група Жені візьме участь у штурмовій операції із знищення ворогів на одній із місцевостей. Він скаже нам, що страху не було. Треба було діяти швидко. Але таких моментів буде потім надто багато, повірте.

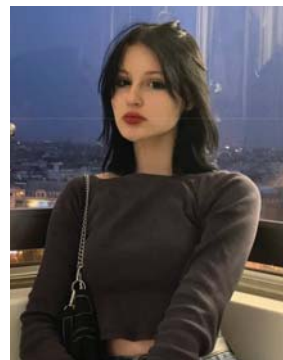
Група дядька допомагала евакуюватися людям з окупованих територій. Дорогу, якою вони вивозили людей, називали «дорогою життя». Це були «зелені коридори». Але кожен із хлопців розумів, що в будь-який момент цей коридор міг стати «чорним», бо вороги почали бити по ним із «градів».

Ми знали, що він завжди на межі між життям та смертю. Я щочас чув, читаючи молитви, як плачуть бабуся, його дружина і моя мама, його сестра. Та, на жаль, нічим не міг їм допомогти. Сам відчував неймовірний біль, тривогу. Залишалося тільки молитися. Та чи чув нас Бог? Мабуть, бо він допомагав йому виходити живим звідти, звідки, здавалося, вийти неможливо!

Мені тринадцять. Я поки що не можу повністю усвідомити, чому ллється кров, страждають діти, гинуть наші воїни... Чому інша країна вдерлася на нашу територію, маючи свою? Чому вона не вчить історію? Але я твердо переконаний у тому, що допоки мій дядько разом з іншими героями продовжує захищати нашу землю, нашу державу від планів підступного ворога, — буде все добре!

Я переконаний, що Україна — це могутня держава з прекрасним майбутнім. Кожен українець відповідальний за її долю. Ми мусимо жити в єдності, бо саме так зможемо здобути нашу Перемогу! І в подальшому житті зробимо усе, щоб Батьківщина змогла відродитися. А ще наше покоління не дозволить більше нікому переступами кордони рідної землі!

**Вероніка Пісачкіна,
учениця 9 класу КЗ
«Грушівський ліцей
Грушівської сільської
ради Дніпропетровської області»**

**Лариса Володимирівна
Сиволоб, вчителька
зарубіжної літератури,
заступник директора
з ВР КЗ «Грушівський
ліцей Грушівської
сільської ради
Дніпропетровської
області»**

Я ПИШАЮСЯ СВОЇМ ТАТОМ

24 лютого 2022 року — дата, яка розділила життя мільйонів людей на «до» і «після». Того ранку мій тато прокинувся в Києві від вибухів, він одразу зателефонував нам та повідомив, що розпочалась війна. Тоді ми ще не усвідомлювали, що таке війна, і все здавалось нереальним. У той день ми з мамою хвилювалися, ди-

вилились всі новини та думали: татусь має повернутися додому. Потягів не було, але ми шукали будь-які шляхи. Незнайомі люди, яких мама випадково знайшла в інтернеті, допомогли татові. З ними він доїхав до Кривого Рогу, а звідки вже додому. Ми всі так плакали! Не від горя — від полегшення.

Після цього тато не міг залишатись осторонь, бо його країна здригалась від вибухів та гинули люди. Він хотів йти добровольцем одразу, але ми його зупиняли. У лютому 2023 року він усе ж наполіг на своєму. Пройшов навчання, а потім потрапив на фронт. З того моменту жоден день не минув спокійно. Я не чую вибухів, але знаю, що вони відбуваються. Про це нагадує тиша у телефоні. Коротке «все добре», яке тато іноді встигає написати, і новини, які ще більше тривожать. Ми з мамою щодня живемо з напруженням, але стараємось не падати духом, ми віримо в нього і в те, що він повернеться додому. Завжди підтримуємо його морально, збираємо посилки, адже тоді він не відчуває себе таким самотнім серед окопів і постійної небезпеки. Були моменти, коли російські війська наступали на їхні позиції, а ми, стежачи за новинами, годинами сиділи, молилися, плакали та не знали, що з ним відбувається. Але мій тато вистояв.

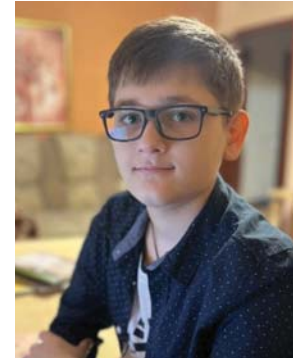
Мій тато — герой, яким я пишаюся кожен день. Він захищає не тільки країну, а й дитинство, майбутнє, право жити вільно всіх українців.

Важко чекати, а ще важче не знати, що буде далі. Я люблю його так, як тільки може дитина любити свого батька, який воює за життя багатьох людей. Ми не військові, ми звичайна родина. Але ми знаємо, що таке допомога і як вона важлива. У кожній посилці, в кожному повідомленні, кожному «тату, як ти там, все добре?» — частинка нашої турботи і нашої душі. Я вірю, що вона його гріє навіть у найскладніші моменти.

Мій тато не просто військовий. Він людина, яка свідомо обрала шлях захищати людей та свою країну, навіть ризикуючи собою. Він став справжнім героєм для мене. Я пишаюсь ним, я вдячна йому та буду чекати з вірою та любов'ю. Я так хочу, щоб якнайшвидше настав переможний мир і мій таточко повернувся додому. І його побратими теж повернулися до своїх родин.

Слава Україні!

**Артем Грисюк,
учень 8 класу
Херсонського
багатопрофільного
ліцею № 20
Херсонської міської
ради**

Олена Миколаївна Омелян,
вчителька Херсонського
багатопрофільного ліцею №20
Херсонської міської ради

СВІТЛО ПОВЕРТАЄТЬСЯ

Я досі пам'ятаю той ранок — 11 листопада 2022 року. Небо було сірим, як завжди останнім часом. Але всередині щось змінилось. Я тоді ще був одинадцятирічним хлопчиком, який уже навчився розпізнавати звуки вибухів і не здригатися при кожному гуркоті. Та саме в той день я відчув, ніби раптом виріс — бо став свідком справжнього дива.

Херсон був вільний.

Ми з мамою жили в окупації понад вісім місяців. Друзі повиїжджали ще навесні. Двір опустів. Школа не працювала. Діти не сміялися, не гралися — їх ніби не було. Увечері ми не вмикали світла: окупанти їздили між будинками, підсвічували вікна, ніби перевіряли, хто «не слухається». Мама щільно зашторювала вікна, і ми сиділи в напівтемряві. Лише тиша — тривожна, гнітюча. Інколи її проривали вибухи або гуркіт ворожої техніки.

Весна пройшла повз нас, як примара. Літо не пахло ані кавунами, ані сонцем. Осінь принесла лише холод і мовчання. Ми мовчки жили день у день, сподіваючись на диво. І воно сталося.

Ці слова... «Херсон вільний» — я почув їх не з телевізора, не з радіо. Їх вигукнув наш сусід, який вибіг на вулицю з телефоном у руках і закричав, ніби серце йому розірвалося:

— Наші! Наші в місті!

Я не повірив. Просто застиг. Мама стояла поруч — мовчки, з вологими очима. Ми обійнялися. І заплакали — вперше не від страху, а від щастя. Люди вибігали на вулиці, обіймалися, вітали одне одного, підіймали синьо-жовті прапори. Хтось тримав стрічки, хтось — дитячу іграшку, а хтось — лише власну душу, розгорнуту назустріч волі.

Я витяг із шафи свій маленький прапорець — той, що ми ховали за книжками. Тримав його міцно, ніби це мій щит. Вийшов на вулицю — і вперше за довгий час не боявся.

Біля мене стояв дідусь. В очах у нього — ціле життя. Він витер сльози й тихо, так щиро, що мені аж перехопило подих, сказав:

Конкурс «Слава нації»

— Синку, ми дочекалися. Херсон — це Україна.

Я не міг відповісти — тільки кивнув. Клубок у горлі. Але саме тоді я вперше зрозумів, що таке справжня гордість. За тих, хто пішов на фронт. За тих, хто залишився і не зламався. За маму. За кожного, хто не зрадив себе.

Так, боротьба триває. Ворог досі намагається зламати наше місто. Щоденні обстріли — це реальність. Але ми вже не ті. У нас світло всередині. Воно повернулося. І більше ніколи не згасне.

Бо волю не зупинити. Бо діти Херсона вийшли з темряви з прапорами в руках. Бо ми справді — дочекалися. І дочекаємось ще.

Прийде день, коли вільною буде вся Україна. І я, 13-річний хлопець з Херсона, вірю в це всім серцем.

Віталіна Барик,
учениця 7 класу
Кременчуцького
ліцею № 4 «Кремін»
Кременчуцької міської
ради Кременчуцького
району Полтавської
області

Ольга Олександрівна
Кривенко, вчителька
української мови
та літератури
Кременчуцького
ліцею № 4 «Кремін»
Кременчуцької міської
ради Кременчуцького
району Полтавської
області

СВЯТОСЛАВ ХОРОБРИЙ І ЙОГО ГЕРОЇЗМ

Святослав Хоробрий був сміливий і справедливий. Якщо в сучасному світі ми вже звикли до брехні, підлостей, хитрощів і добре знаємо про «троянського коня», то князю Хороброму те було невідоме. Перед боєм він попереджав противника словами: «Іду на Ви!»

Нечувана хоробрість і героїзм зробили Святослава легендою: він воював відкрито, без підступу. Та й жив пан Хоробрий, як воїн. Не любив розкошів. Він спав на землі просто неба, а подушкою йому служило сидло. Як свідчать деякі історики, князь їв просте м'ясо, печене на вугіллі, і пив воду. Святослав не проживав у Києві чи деінде в Русі, бо весь час проводив у походах. Він усе своє життя воював. Його боялися Візантія та Болгарія, бо славетний воїн захопив багато бол-

гарських міст, а візантіїці платили йому гроші, аби той не йшов на Константинополь. На дні Дніпра, біля Хортиці, було знайдено меч, який, можливо, належав Святославу.

«...Він сидів на веслах та гріб разом зі своєю дружиною і нічим від них не відрізнявся. От якою була його зовнішність... Середнього зросту, не надто високого і не надто низького. З кошлатими бровами та зі світло-синіми очима. Кирпатий. Без бороди. З густим, аж надто довгим волоссям над верхньою губою. Голова була поголена, але з одного її боку звисало пасмо волосся — ознака знатності роду. Міцна потилиця. Широкі груди й інші частини тіла цілком пропорційні, але виглядав він похмурим і диким. В одному його вусі була золота сережка, яку прикрашав карбункул двома перлинами обабіч. Одяг його був білим...», — саме так згадує зовнішність Святослава Хороброго візантійський історик Лев Диякон.

Але українці знають сина княгині Ольги не за його зовнішністю, а за вчинками. Бо перед нами постає волелюбний, шляхетний, войовничий, відважний, сильний, дотепний князь, який розширював кордони Київської Русі. Про це свідчить не один факт... Наприклад, те, що дружина пана Святослава у 10 тисяч людей перемогла грецьке 100-тисячне військо. Чи те, що він розгромив Хозарську державу в 965 році, яка століттями контролювала торгові шляхи. Це була стратегічна перемога, що змінила карту Східної Європи. І таких фактів безліч, бо за своє життя він здобув перемогу в 7 походах, 1 з них завершився миром і тільки один виявився невдалим. Його називають «першим козацьким князем», адже способом життя й зовнішністю Святослав дуже нагадував козаків: простота, свобода, воїнська честь, оселедець, походи замість палаців. Його слова стали легендою... Коли бояри попереджали про небезпеку, він казав: «Не соромно нам загинути, бо жили ми славно!»

На свою першу битву Святослав Хоробрий вийшов ще зовсім малим. У нього навіть не вистачило сил, щоб за традицією кинути спис на ворога (на той момент у бік древлян) і таким чином дати почин бою. Йому вдалося лише проштовхнути піку між вух коня, та цього цілком вистачило, щоб Асмут і воевода Свенельд гукнули: «Князь уже почав! Дружина за князем!» Древляни були розбиті. Таким був початок біографії великого воїна. Наступні свої перемоги він здобував на веслах.

Святослав — син князя Ігоря й княгині Ольги. Деякі історики свідчать, що саме пан Хоробрий є онуком легендарного Рюрика. Та про походження Святослава досі тривають суперечки. Адже у візантійських й руських документах зазначається, що він має родові корені з варягів. А візантійський історик Лев Диякон стверджує, що князь був і русом, і скіфом, і тавроскіфом. Арабський географ Ahmad ibn Rustah Isfahani доводить, що руси не є слов'янами, а правителі Київської Русі зуться «каганамі», а це титул кочового правителя, а значить можна назвати Святослава і його рід кочівниками. Однак той самий географ зазначає, що в князевій державі багато міст, а це не

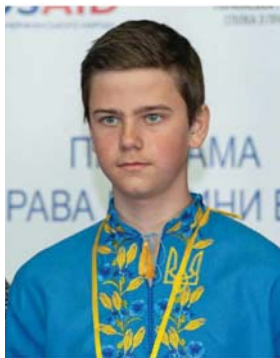
схоже на кочове плем'я. Лев Диякон стверджує, що руси землю не орють. А напис на стіні Софії Київської в землеробському місті Києві повідомляє: «Спаси, Господи, кагана нашого!» Тож, чи зможемо ми насправді дізнатися, з якого племені Святослав Хоробрий, чи це залишиться загадкою століть? Майбутнім поколінням є про що думати й що досліджувати...

Пан Святослав був справжнім стратегом. Його армія складалася переважно з легкоозброєних воїнів, що давало йому змогу швидко пересуватися. Він проводив блискавичні кампанії, що робило його одним із найнебезпечніших правителів того часу. Я пишаюся, що в нашій історії був такий славетний князь-воїн.

Основою воєнних успіхів Святослава став міцний тил — мати Ольга, яка ефективно заправляла внутрішніми справами держави. Це допомогло молодому князеві зосередитися на пошуку джерела великих грошей, на які можна було будувати величну й могутню державу. Цьому твердженню я приділяю максимальну увагу, бо зараз у російсько-українській війні (24.02.2022 — ...) теж дуже важливою є підтримка воїнів, і цією міцною опорою є ми з вами. Тож разом створюймо надійний тил нашим військовим і наближаймо українську Перемогу так запекло та героїчно, як Святослав Хоробрий! Пам'ятаймо, учімося, допомагаймо та не зволікаймо!

НОМІНАЦІЯ «ВІРШ»

**Максим Смовський,
учень 10 класу
Остерського ліцею
№ 2 Остерської міської
ради Чернігівської
області**

**Ірина Юріївна Смовська,
вчителька Остерського
ліцею №2
Остерської міської ради
Чернігівської області**

ВІЙНА

Війна...ти така жахлива,
Зруйнувала ти наше життя,
Така ница, кривава, брехлива,
Така підла, підступна війна.

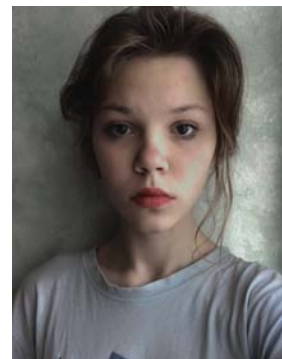
Ти навіки нас травмувала,
Сиротою ходить дитя...
А десь мама малечу шукає,
Ту малечу, що більше нема...

Свої пазурі в душі ввігнала,
Намагаючись знищити всіх нас,
Але ти нас, повір, не зламала,
Ще сильнішим став кожен із нас.

Розпинала, знущалась, душила,
Катувала дитячі серця...
Скільки воїнів славних згубила,
Скільки болю усім принесла!

Ми відродимо душі, я знаю,
Буде Мир на українській землі,
Цього серцем дитячим бажаю
І в це вірю. Ми віримо всі!

**Анна Кушнірова,
студентка 1 курсу
Кропивницького
будівельного фахового
коледжу**

**Вікторія Антонівна
Гуртова,
куратор 1 курсу
Кропивницького
будівельного фахового
коледжу**

БЕЗСМЕРТНА ІСКРА

Безсмертна іскра з-під руїн
Вогнем встає посеред смуту,
В простім селі зродився він
Левко Лук'яненко не збутий...

Борець за долю невгамовний,
Ніби тростинка в ураган,
Тримається за долю люто,
В молитві щирій всім богам.

Конкурс «Слава нації»

Тебе хотіли розстріляти,
Повісити, спалити та зламати.
Та духом ставши за свободу,
Ти не коривсь ворогам народу.

Пітьмою чорною брехні
Хотіли стерти всі твої
Старання, потуги ті світлі,
Що ніс крізь терни для України.

Я плакати навіть не смію,
Коли думками за росію,
Лиш гнів святий у мене є,
Лиш буря хаосу встає.

Ти правий був, коли був проти
Тієї клятої сволоти.
Твій погляд у майбутнє порина,
Ти знав — душа їх чорна та брудна.

Століття вже нове настало,
І хоч тебе нема із нами,
У нашій пам'яті, душі та серці
Порив твій крізь часи несеться.

Анна Шевчук,
учениця 6 класу
КЗ «Вінницький
ліцей № 14»

**Катерина Андріївна
Корчмар,** вчителька
КЗ «Вінницький
ліцей № 14»

ВЕЛИКИЙ КОБЗАР

Міцна його рука,
Коли перо трима.
І написав він про життя,
Що болісно стиска серця.

Поет наш мав талант,
Писав під натиском кайдан.
Крізь всі страждання і заслання
Отримав він своє найменування.

Людина чиста і проста,
Ніколи голову не зазіха.
Був завжди рівним із людьми,
Живучи на одній землі.

І все він вірив, і болів,
Що люд ще встане із колін.
І сподівання Кобзаря,
Ніколи в серці не згаса.

НОМІНАЦІЯ «ВІРШ-ПРИСВЯТА»

**Анастасія
Герасименко,**
учениця 11 класу
Берестинського центру
позашкільної освіти
Берестинської міської
ради Харківської
області

**Анастасія Дмитрівна
Іванова,** керівник гуртка
Берестинського центру
позашкільної освіти
Берестинської міської
ради Харківської області

СЛОВО

(вірш-присвята українським поетам та
письменникам, які мешкали у Харкові в будинку
«Слово» у 20—30-роки XX століття)

Якщо ти народився й став поетом,
Хотів здобути славу і звання,
То відшукати зможеш навімання
Лиш ґрати — ґрати за чужим сюжетом.

І першим буде СЛОВО, і останнім.

Те місце, де ілюзій повний дім,
В повітрі там кружляє псевдотворчість,

І має, мабуть, брати псевдогордість —
Тут є твоє ім'я чи псевдонім.

І перше твоє СЛОВО, і останнє.

Втрачає цінність авторство твоє.
Чи здатен хтось повстати за свободу,
У римах прославляти силу роду?
Чий дух у слові нашим повстає?

СЛОВА не розгубили ви останні ?

А СЛОВО — зброя і твій шанс принаймні,
Можливість втечі з сильних владних рук,
За піснею йди, ухопись за звук,
Вплітай рядки, що їй лиш притаманні.

І хай звучить це СЛОВО як востаннє.

Замовкла пісня, ніби від отрути.
Забули рідну серед сотень мов.
Червоним вишива сорочку кров.
Невже нам більше слів цих не почути?

Не перше наше СЛОВО й не останнє.

НОМІНАЦІЯ «ЕСЕ»

Наталя Загородня,
учениця 11 класу
Десантненського ЗЗСО
Вилківської міської ради
Ізмаїльського району
Одеської області

Тетяна Андріївна
Погорелова, вчителька
зарубіжної літератури
Десантненського ЗЗСО
Вилківської міської ради
Ізмаїльського району
Одеської області

ДЛЯ МЕНЕ МІЙ ТАТО — ГЕРОЙ!

24 лютого 2022 року всі ми прокинулися від новини «Війна розпочалась». Не вірилось.... Потім я від-

чула страх: невже я буду бачити та переживати те, що пережили мої предки? Слово війна я чула тільки з вуст моїх старших родичів. Усе, що пережили вони свого часу, зараз проживаємо ми: звуки сирен, звуки літаків над головою, вибухи, горе, сльози й страх. А так хочеться жити в тиші та спокої, так, як ми жили до всього цього. Тому що до війни в мене було все. Я не народилась в сім'ї олігарха, але у мене були найрідніші люди вдома і я була найщасливішою у світі. Світ, у якому ми жили зі своєю родиною, був чудовим, різнобарвним і прекрасним. Навколо нас вирувало життя: росли й навчалися діти, працювали мої батьки, а над головою було чисте і безкрайне небо. Коли вся родина збиралася разом, то час проводили дуже весело. Проте прийшла до нас і закреслила все прекрасне одним словом — війна.....

В ту хвилину йти у бій готові були всі: і ті, хто ніколи до цього не брав зброю в руки, і навіть ті, про кого говорять, що вони «і мухи не скривдять». Ось і мій татусь 5 березня 2022 року вступив добровольцем в прикордонні війська Ізмаїльського прикордонного загону. І наше життя кардинально змінилося.... Він пішов на захист Вітчизни за велінням серця, не знаючи про військові будні. До війни татусь був людиною дуже мирної професії — водій. Він не шукав жодних причин, щоб не йти на війну, бо він хотів захистити насамперед свою родину: мене, моїх сестричок, маму, дідуся та бабусь.... І звичайно, Україну. Він весь час говорить, що все зробить, аби ворог не дійшов до нас. І тато стримує своє слово.

Раніше всі новини ми дивилися не часто, а тоді, 22-му— щодня. Звіти зі штабів стали щоденними, і хоч все тихо в нашій країні, тривога за тата не покидає нас ані на хвилинку.

У червні 2022 року тата перевели на Запорізький напрямок — місто Марганець, і тут почалися ще більші страхи за нього. Там були бої, ворог весь час робив спроби пройти та взяти під окупацію Запорізьку область. Три довгих місяці ми татуса не бачили, не могли обійняти, пригорнутися, посидіти тихими вечорами та поспілкуватися на різні теми. А нам, його донечкам, цього так не вистачало, ми дуже сумували за тими часами. Але найгірше було мамі, яка чекала його дзвінка, яка вночі зверталася в молитвах до Бога, щоб тільки татусь залишився живим. І Боженька почув мамині молитви, тато повернувся живим і розповідав, як в останній день перебування там, недалеко від їхнього місця проживання, був «приліт ракети». Розповів, що перед очима в той момент промайнуло все життя, і людина не встигає нічого зробити. Татусь лиш вимовив слова «Господи прости», а мама немовби відчувала, що з ним щось трапилось, казала, що дихати важко стало в ту хвилину, сльози котилися самі по собі, вона просто просила зберегти чоловіка. Ми не розуміли, чому мама часто говорить, потрібно подякувати Богові за тата, а зараз я вже розумію.

Січень 2023 року всі святкують Різдво, Водохреща, а ми готувалися до повного переведення татуса

Конкурс «Слава нації»

до Маріупольського прикордонного загону. Нам так було важко його відпускати, бо вже розуміли, що там йдуть важкі бої. Цілий місяць тата навчали, а в березні відправили на передову Бахмутського напрямку. Це найстрашніші дні, які ми пережили всією родиною. Це очікування дзвінка тижнями від рідної людини. Жити в незнанні, як він там, чи все з ним добре. Нас рятувала молитва і віра в те, що все буде обов'язково добре. Мама знову вночі не спить, знову звертається в молитві до Бога. Але жодного разу вона не сказала поганого слова про ворога, бо старенька бабуса їй дала пораду: не проклинай ворогів, а бажай їм здоров'я, і твій чоловік врятується. Є така думка: чого бажаєш іншим, те й отримаєш сам. А ще ми всі писали татусеві листи, де описували, як прожили день, які оцінки отримали, чим допомогли матусі, як вона почувається. Мама теж йому писала, весь час навіть по два-три рази на день, коли відчувала якусь тривогу. Так ми його підтримували. Татусь надсилав смайлика, по якому ми розуміли, чи все з ним добре.

Татусь пройшов багато за три місяці на Бахмутському напрямку, і весь час, коли його запитують: «А ти стріляв у людину?», його відповідь завжди одна: «Якщо не будеш стріляти, то не залишишся живим, а я мусив це робити». Мій тато був ще на кордоні України з Білоруссю, оберігав наш спокій і там. А в новорічну ніч 2024 року нам повідомили хорошу новину: мого тата переводять в рідні край. Наша радість не мала меж. Три місяці ми мали змогу хоч трішки провести час разом, піти в храм подякувати Богу за те, що зберіг нам татуса. За цей час я помітила в татуся зміни, він немовби постарів на обличчі, часто сидить і дивиться в одне місце, про щось думає. А мама його просто обіймає в цей час, і йому стає легше.

Зараз мого татуса направили знову нести службу в іншій стороні, на Сумський напрямок на кордоні з ворогом, він захищає наше українське небо від ворожих атак. Він у мене дуже мужній, я знаю, що все витримає і відіб'є всі атаки ворога зі своїми побратимами. А ми знову благаємо Боженьку зберегти його, щоб все було гаразд. Коли татові погано, він мамі розповідає про те, що його турбує. Мама йому говорить такі слова: «Ти наш Герой, ти все подолаєш, і ми хоч на відстані, але думками з тобою все проживаємо, а ти тримайся», і ще так: «Я тебе оберігаю на відстані, я щоб мала крила, то захистила б тебе ними». Я знаю, що йому дуже важко, але він тримається і несе службу відповідально, бо захищає нас, свої рідних та неньку нашу — Україну.

Я не побажаю нікому пережити те, що переживаємо ми з мамою, коли татусь на війні. Ці три роки нам здаються вічністю, і ми не розуміємо, як ми їх прожили та все витримали. Мабуть, тільки разом можна пройти такі випробування, які посиляються нам небесами. До початку війни ми були дружньою родиною, а зараз стали ще більше цінувати час, проведений разом, стали ще більше спілкуватися. Скоріше б ця війна закінчилася і наш татусь прийшов додому!

За час, поки татусь стоїть на захисті України, я подорослішала і зрозуміла, що незалежна Батьківщина для мене понад усе. Мрію, щоб в Україні запанував мир і всі хлопці живими повернулися додому.

Для мене мій тато — Герой!

**Софія Подолянчук,
учениця 5 класу
комунального закладу
загальної середньої
освіти «Ліцей № 10
Хмельницької міської
ради»**

**Оксана Антонівна
Юхимович, вчителька
комунального закладу
загальної середньої
освіти «Ліцей № 10
Хмельницької міської
ради»**

МАЛЕНЬКЕ СЕРЦЕ — ВЕЛИКА УКРАЇНА

Мене звати Софія Подолянчук. Я — дитина війни, але передусім — дитина України. Мені дев'ять років, і я вже знаю: любов до Батьківщини не залежить від віку. Вона живе в серці. А моє серце — дуже маленьке, але дуже гучне, коли йдеться про Україну.

Я пам'ятаю, як одного ранку прокинулася від сирени. Я тоді ще не знала, що це означає, але мама сказала: «Це — війна». Я дивилася на її очі, і вони були сумні. Я запитала: «А ми будемо в безпеці?» Мама обійняла мене і сказала: «Якщо ми будемо разом — усе буде добре». І я вирішила: я хочу бути корисною.

Хочу, щоб мама не плакала. Хочу, щоб наші солдати знали — ми їх любимо.

Мені було шість, коли я написала свою першу казку. Я дуже хвилювалася, чи вона сподобається людям. Казка була про бешкетну Мопсюню — маленьке цуценя, яке мандрувало світом і вчилася бути добрим. Я сама її намалювала, склеїла сторінки, і ми з мамою пішли продавати її на ярмарку. Я пам'ятаю, як тримала перші зароблені гроші в руках і думала: «Це не просто гривні. Це — допомога. Це — крок до перемоги». Тоді я вперше зрозуміла, що навіть незначний вчинок може стати промінчиком великого світла.

Потім були інші книжки, інші історії. Я писала про Тінь, яка не мала голосу, але мала добре серце, про чарівну істоту Луї, яка вміла лікувати душу. Я писала, бо хотіла, щоб добро перемагало. І кожна книжка була як лист до солдата: «Ми з вами. Ми вас любимо».

Далі були благодійні ярмарки, майстер-класи, мистецькі акції. Ми з друзями творили добро разом — співали, продавали поробки, збирали гроші. За цей час мені вдалося передати понад 50 000 гривень на потреби Збройних Сил України: на кровоспинні джгути, теплі речі, камери, дрони, навушники і навіть солодоші для бійців.

Разом із бабусею ми закрили майже тисячу баночок яблучного варення. Я придумувала римівки, щоб підписати кожную баночку: «Хто вареннячко з'їдає — рашистів вмить здолає!», «Хай вас ангели оберігають!», «Повертайтеся живими!». Я уявляла, як солдат відкриває баночку, читає напис і усміхається. Військові щиро дякували і говорили, що ці слова гріють навіть більше, ніж чай, а я зрозуміла — добро справді має силу. Воно лікує, надихає і додає віри.

Мене часто питають: чому я це роблю? Бо я люблю Україну. Люблю її так щиро, як тільки може любити дитина. Бо не можна стояти осторонь, коли твоя країна страждає. Я хочу, щоб вулиці знову наповнилися сміхом дітей, а не звуками сирен, щоб наші воїни поверталися додому, до своїх родин, під мирне небо.

Для мене велика честь отримати Грамоту Головнокомандувача Збройних Сил України генерала Валерія Залужного та звання «Почесного волонтера» Хмельницької обласної військової адміністрації. Але найбільша моя нагорода — не грамоти. Найдорожча — це усмішка воїна, який читає моє побажання й каже: «Ми тримаємося заради вас, дітей».

Я писала листа Папі Римському, просила його молитися за Україну, за всіх наших захисників. Я просила його молитися за Україну. Коли мама принесла відповідь, я не могла повірити. Я тримала лист в руках і плакала. Не тому, що було сумно. А тому, що я відчула: нас чують. Навіть у Ватикані. Навіть там, де я ніколи не була.

Мені пощастило рости серед людей, які вірять у добро. Мої батьки, учителі, друзі, колектив театру «Те. Ді» — усі вони навчають мене бачити красу в людях, не боятися бути щирою. Театр подарував мені голос, щоб говорити не лише словами, а й серцем. Там я можу бути ким завгодно — принцесою, пташкою, навіть краплею дощу. Але найбільше я люблю бути собою. Дівчинкою, яка любить Україну, яка хоче миру та вірить, що добро перемаже.

Я мрію про день, коли небо над Україною стане чистим і спокійним. Коли кожен солдат повернеться додому. Коли ми всі разом скажемо: «Ми вистояли! Ми перемогли!»

Конкурс «Слава нації»

Моє кредо звучить так: «Зробимо крок до перемоги разом!». І я твердо вірю: якщо ми всі будемо робити свої кроки, великі чи маленькі, перемога прийде швидше.

Я пишаюся тим, що належу до покоління дітей, які вже зараз творять історію. Ми, маленькі волонтери, доводимо: добро не має віку, а любов до України робить навіть наймолодших сильними.

Нехай кожен із нас зробить свою добру справу для України. Тоді всі наші маленькі кроки складуться у велику перемогу!

Ангеліна Просандєєва,
учениця 6
ліцею № 10
м. Житомира

Неля Михайлівна
Семеній, вчителька
української мови
та літератури
ліцею №10 м. Житомира

ТОЙ, ХТО ПОВЕРТАВ ІЗ МЕЖІ. ЖИТОМИРЯНИН ВОЛОДИМИР РУДЮК

Герої — це не тільки далека історія, минуле, без якого немає майбутнього, це жива пам'ять, бо вони

живуть серед нас. Це медики, які рятують життя під обстрілами. Це військові, які стоять на передовій, не маючи нічого, окрім віри, покликання та зброї. Це волонтери, які без страху несуть допомогу тим, хто цього потребує. І усі вони гідні поваги. Наші герої — це ті, хто не питає, що Україна зробить для них, а щодня робить щось для неї. Вони не чекають слави, визнання, нагород. Але саме вони того варті.

У кожного регіону є свій герой. Я житомирянка. І схилию голову перед своїми доблесними захисниками. Вони не сторінки з далекого минулого чи міфу, вони сучасні, енергійні, позитивні та віддані своїй Україні. Вони добре усвідомлюють, що таке обов'язок і відповідальність. Серед таких відчайдухів є медики, що йдуть на передову без зброї, щоб зберегти життя іншим. І серед них — Володимир Рудюк. Його вчинок нагадує нам, що кожна мить може стати вибором між страхом і порятунком. І коли обираєш порятунок, то не просто стаєш на бік життя, а житимеш вічно. Ця людина не загинула, а поміняла своє життя на десяток інших. Без пафосу, без піару, без грошей. Коли на сході України небо стало чорним від диму, а земля — гарячою від вогню, на передовій з'явився він, але без зброї, а з аптечкою і серцем, яке не боялось нічого. Бойовий медик, який не мав броні від смерті. Але мав іншу броню: з совісті, обов'язку і мужності. Він не міг залишити поранених. І не залишав...

Якось під Білогорівкою він виніс десятох поранених. Володимир тягнув, кричав, прикривав собою. Хоча міг зупинитися і сказати: «Досить». Але це не про нього. Він повернувся за одинадцятим, який став його останнім пацієнтом... Куля снайпера влучила біля серця, Володимир впав і більше не піднявся.

Кажуть, герої — це ті, хто не боїться, їм незнайоме почуття страху. Але чомусь переконана, що Володимир точно боявся, як і будь-яка жива людина. Проте йшов, бо знав, що від нього залежить життя, а від врятованого життя — доля України. Його подвиг — це не просто історія, це приклад для тих, хто сумнівається, хто вважає, що один нічого не змінить у цьому світі. Його смерть — це рана, яка ніколи не загоїться, навіть від чудодійних ліків. Але його вибір — це вогонь, який не загасити, неопалима купина, яку не знищити.

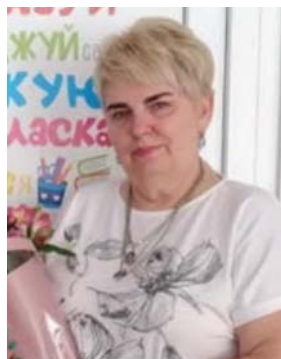
Житомиряни пишаються своїм героєм, вшановуємо та пам'ятаємо, що вдихаємо сьогоднішній день завдяки таким, як він.

Про Володимира Рудюка, 35-річного житомирянина, можу сказати, що він той, хто повертав життя із межі смерті, але сам на неї ступив, та не зник, а лише став частиною нашої сили. Слава Україні! Героям Слава!

**Богдан Корнієнко,
учень 7 класу КЗ
ОЗЗСО «СУЗІР'Я»
Оріхівської міської
ради Запорізької
області**

**Віра Василівна Наріжна,
вчителька зарубіжної
літератури
КЗ ОЗЗСО «СУЗІР'Я»
Оріхівської міської ради
Запорізької області**

СУЧАСНИЙ ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ (на прикладі волонтерів м. Запоріжжя)

З початком повномасштабної війни волонтерський рух в Україні набув небувалої сили. Особливо активно він розвивається у прифронтових містах, зокрема в Запоріжжі. Це сила, що об'єднує людей, здатних змінювати світ навколо себе. Тисячі небайдужих стали на захист своєї держави не лише зі зброєю в руках, а й допомагаючи іншим.

Моє рідне місто Запоріжжя стало одним із центрів цього руху. Тут працюють десятки волонтерських організацій та сотні людей, які щодня безплатно віддають свій час, сили й навіть власні ресурси. Вони збирають і доставляють гуманітарну допомогу, ремонтують автівки для військових, готують їжу, плетуть маскувальні сітки, шукають ліки, евакуюють людей із небезпечних районів.

Кожен із цих волонтерів має власну історію. Хтось до війни був підприємцем, хтось — студентом, хтось — пенсіонером. Але всіх об'єднало одне — бажання бути корисними й не стояти осторонь, коли країна потребує допомоги. Вражає, що у волонтерському центрі можна побачити людей різного віку — від підлітків до літніх людей, і кожен знаходить, чим може допомогти.

Запоріжжя живе у складних умовах близькості до фронту, але саме тут щодня відчуваєш, що таке справжнє єднання та взаємопідтримка. Волонтери міста — це приклад того, як любов до Батьківщини та людей перетворюється на конкретні дії, які рятують життя та наближають перемогу. Світ визнає український волонтерський рух як унікальне явище. Його коріння — у Революції Гідності, а його сила — в громадянській позиції людей, які діють за покликом душі. Волонтерство стало не просто допомогою, а формою національного спротиву та самореалізації. Волонтерство — це покликання серця. І я пишаюся, що живу серед таких людей, які без вагань стають поруч, коли комусь важко. Саме вони доводять, що навіть у найтемніші часи в Україні є світло людяності та добра.

НОМІНАЦІЯ «ОПОВІДАННЯ»

Ангеліна Качкан,
учениця 10 класу
Угринівського
ліцею Угринівської
сільської ради Івано-
Франківської області

Ірина Володимирівна
Садула, вчителька
української мови та
літератури, спеціаліст
вищої категорії,
старший учитель
Угринівського ліцею
Угринівської сільської
ради Івано-Франківської
області

НЕЗАБУТНЯ ХАРИТЯ

«Незабутня Харитю!

В моєму житті нема Великодня, коли я б негадав тебе!
І цього Великодня посилаю тобі «Христос Воскрес!».
Бо ти для мене не мертва...».

Улас Самчук

Великдень 1942 року... Відчуваєте цей солодкий аромат? Прохолодний легіт? Забарвілу землю у ногах? Рожевий цвіт і тепло? Відчуваєте відродження? Так пахне весна. Світанок знову вітає своїми палкими променями, а хмари намагаються якнайшвидше ухилитися від цього осяння. До неба граційно доторкаються гілки затверділих дерев, які покриваються білими чічками. Ці стовбури уже давно наглядають за світом, вони мають очі... Бачитимуть вони й тисячі душ, які вічно тут блукатимуть. Вічно! Усе навкруги стає різнобарвним, та чи надовго це буде у душі?...

А поки... Витончена, але така сильна рука, міцно стискає кошівку, усю набиту свіжими, запашними пасочками. Вулицею доноситься духмяний запах. Легені знову й знову наповнюються ванілією. Таке задоволення від цієї весни. До високої будівлі залишається усе менше кроків. Хмари тут не пропускають жодного Божого світла. А за бетонною огорожею вони тільки те й бачили, що сіре тло, ніякої волі. Ніякої!

На стелі вже роки жила пліснява, яка трохи забарвляла кімнату, проте сірість панувала усюди. Суворі стіни камери рівненської в'язниці лякали своїм ви-

глядом, відбитками попередніх в'язнів. Проте на одній зі стін було мале квадратне вікно, з якого почасти виднілася світла смуга. То і був увесь світ, який отримували арештовані.

Доносилися тихі кроки, а потім ставали гучнішими. У головах в'язнів долинали різні божевільні думки:

— Невже смерть за нами йде? Невже згинемо ми тут, так і не зустрівшись з сонцем? Невже мріяти було марно? Невже наша пісня дійшла кінця?

В'язні помітили жінку. Її світле волосся відблискувало у майже кромішній темряві, і, здавалося, теж несло те одиноке і вкрай потрібне світло...

То йшла Харитя Кононенко. Вона була невеликого зросту, її обличчя випромінювало безгоміння, а в очах виднілося безкрайне, але бентежне море. На світлому волоссі де-не-де закрадалася сивина. Поблідле лице було наповнене терпимістю. Жінка намагалася говорити без страху у словах, але він там був.

Від несподіваної гості віяло надією. Харитя з гордістю та пошаною сказала:

— Христос Воскрес!

В'язні схопилися, бо зрозуміли, що віра у краще не загинула. Вона зараз тут, поруч з ними.

— Воістину воскрес! — почали луhati голоси вздовж темних, глухих та довгих рядів камер.

— Рідні мої, тримайте. Ось, я принесла вам трішки свята, — почала промовляти Харитя.

І взялася подавати паски холодним рукам, які навіть не сподівалися на таке щастя посеред сірої днини у камерах... Зморених брудних ніг торкався густий холод, але водночас іскрилася надія. Чулися знедолені, але гучні та щирі «дякую!». В очах одного з ув'язнених, Уласа Самчука, защемів вогник жалю:

— Ми жорстоко ув'язнені, кожен очікує на смерть, а ти, дорога, приносиш сподівання.

— Для мене чужих нема. У наших жилах тече єдина кров. Ви мені близька рідня, а я — ваша сестра, а сім'ї допомагають завжди. Разом ми усі чи ні, але нас єднає воля.

— Як же вона сюди потрапила? — снувалися думки у в'язнів.

Ця невтомна жінка досягла мети, вона тут, біля нас. Стала нашими очима, нашим світом у цій темряві. На її обличчі виднілися сльози, але усмішка випромінювала щирість та благородство.

Почувся пронизливий скрип. Йй, либонь, уже час. Наспих обмінявшись поглядами та вічно прощальним «бувай», постать щиросердної Хариті зникла за тими нестерпними жажливими дверима. Улас прагнув зупинити мить, але не зміг... Той Великдень митець ще згадуватиме довго, а також не забуде про неймовірну Харитю Кононенко.

Біль з тієї в'язниці відлунював у душі, а страх пробирав до кісток. Гірка весна добігла кінця. Настало нове літо. Зелені дерева з часом почали жовтіти. Жовтогаряче сонце сховалося за обрій, молоді птахи повідлітали за небокрай. Земля, вкрита білосніжною пеленою, потрохи почала оживати.

Промайнув ще один Великдень. Рік пройшов...
Липень... сонячні дні блукають у світлі пори.
За нею прийшли...

Назовні тиша, на обличчі — болісний, але терпимий спокій. Звідкись долинали крики, далекі-далекі, але водночас настільки близькі. Що кричали ті люди, та й хто це був? Харитю не цікавила її подальша доля, адже тепер єдиним світом у камері було ось те крихітне квадратне вікно.

З важким серцем жінка сказала до ув'язнених:

— Багато з нас загине. Але завжди хтось таки переживе це пекло. Той, хто переживе, має обов'язок описати наш тернистий шлях, як нас мучили в цих мурах, як ми гинули за Україну. Хай наш народ знає!

Котрась з жінок сказала урочисто:

— Я присягаю!

З нестямних очей линули нескінченні сльози:

— Тільки поглянь на небо, яке ж прекрасне небо світове! — у думках ніби хтось кричав.

Тисячі людей нарешті вивели до світла. Ні сірих мурів, ні тла безбарвного. Оце життя було безкриле. Скільки ж мрій ще у повітрі? Які ж дивовижні ті птахи, воля у їхніх серцях, несамовитість у крилах! Як хочеться до них!

Серце здригнулось. Постріл...

— Карооке небо... Скільки ж таємниць і душ тримаєш у собі?

Душа затремтіла. Постріл...

— Моя щира блакить! Скільки часу любов'ю та надіями мене ти обіймала.

Небо більше не вигравало жагучими променями сонця. Ні! Воно розривалося навпіл. Воно кричало, нило і тремтіло водночас... Так підкрився кінець до тієї, котра знала лише початок. Для тієї, котра мріяла і хотіла жити для України.

— Харите! Ти для нас не мертва!... Хочеться, аби так сказав кожен, хто ще не знає...

Харитя Кононенко. Біографічна довідка

Засновниця та керівниця Українського Червоного Хреста на Волині, співзасновниця Союзу Українок Канади, голова жіночого товариства ім. Ольги Кобилянської в Саскатуні (Канада), пластунка у Подєбрадах і Празі, учасниця Української національної секції Міжнародної Ліги миру і свободи, делегатка Міжнародного жіночого конгресу в Празі (1926); учасниця Української жіночої ради у Празі (1930-ті рр.); докторка філософії та економіки, медсестра УПА, що порятувала тисячі життів, пластунка, журналістка, поліглотка (володіла французькою, німецькою, чеською, англійською мовами), публіцистка, письменниця, редакторка, громадська діячка, перекладачка, науковиця, просвітянка, етнографка, авторка статей, спогадів, дитячих творів. Співпрацювала з видатною педагогинєю Софією Русовою. Учасниця дівочої скаутської дружини у Києві, Української жіночої ради у Празі. Перша українка, котра 1928 року здобула звання «доктор права». Закінчила філософ-

ський факультет Українського вільного університету в Празі та Українську господарську академію у Подєбрадах, інженерний факультет, правничі студії у Відні. Делегатка Українського жіночого конгресу у Відні, членкиня Академічного товариства «Січ». Вихована у видатній сім'ї Вілінських. Брала участь у похороні героїв Крут, авторка спогаду «Крути. Пам'яті безталанних друзів». Очолювала літературний відділ Міністерства культури Української Народної Республіки, працювала в Просвіті на Закарпатті, у товаристві «Сільський господар» у Галичині.

Конкурс «Слава нації»

НОМІНАЦІЯ «МАЛЮНОК»

Дар'я Канівець,
учениця 10 класу
Малопавлівського
ліцею Комишанської
сільської ради
Охтирського району
Сумської області

Людмила Романівна
Лапіна, класний
керівник та вчитель
фізичної культури
Малопавлівського ліцею
Комишанської сільської
ради Охтирського
району Сумської області

Всеукраїнський конкурс
для учнів 5–9 класів «Слава нації»

Тимофій Жура (м. Херсон). Козацька родина. 2025 р.
Учителька — Олена Воробйова

Всеукраїнський конкурс
для учнів 5—9 класів «Слава нації»

Артем Матвієнко (м. Остер Чернігівської області). Моя рідна Україна. 2025 р.
Учителька — Ірина Смовська